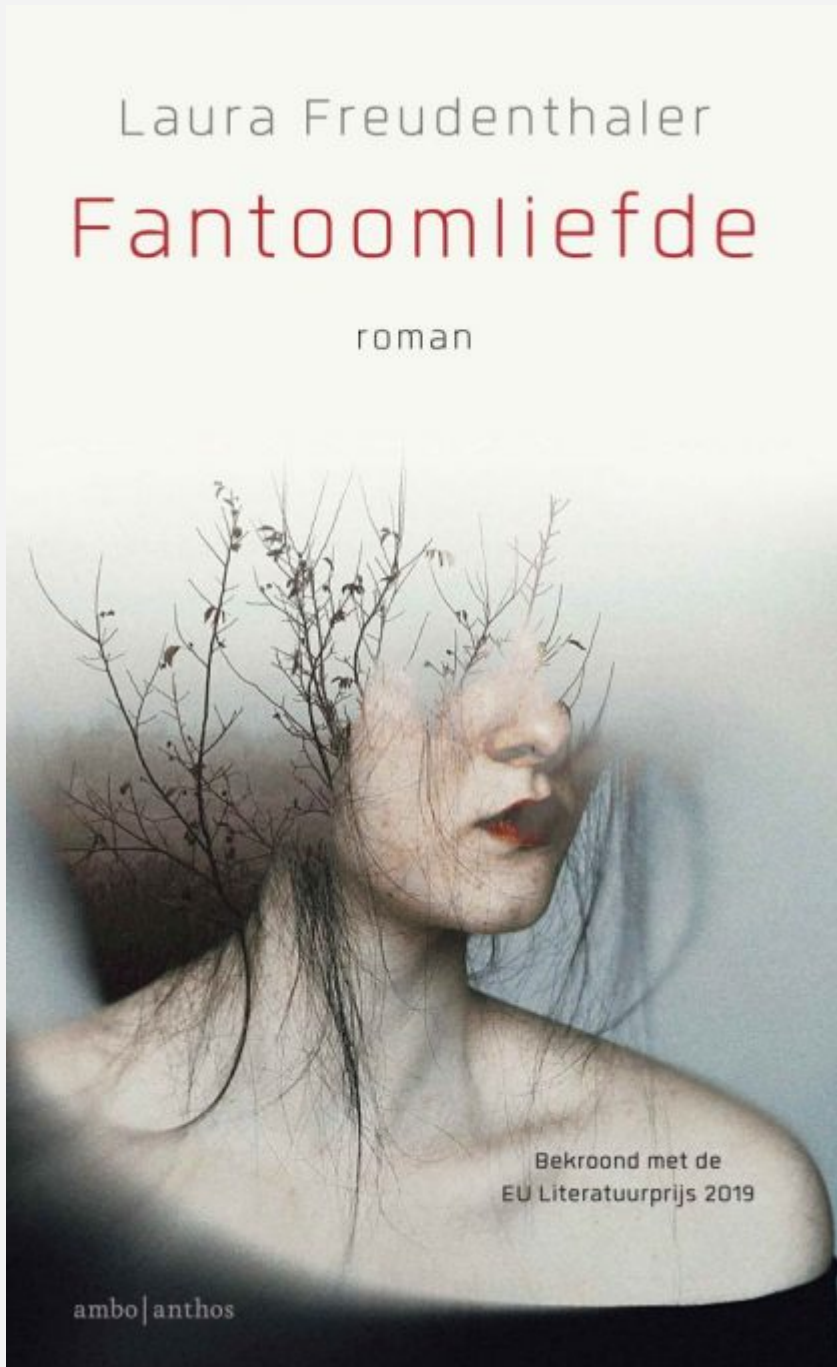


'Fantomliefde' door Laura Freudenthaler



Anne is van oorsprong een Française, maar woont sinds haar huwelijk met haar man Thomas in een appartement in Wenen. Ze is pianolerares en worstelt met de pubers, die van hun ouders piano moeten leren spelen. Ze besluit om een sabbaticaljaar te nemen om een boek te schrijven en om zelf meer piano te spelen.

Dat piano spelen, daar komt het niet van. Ze raakt de piano niet meer aan en zwerft iedere dag urenlang door de stad. In de Weense koffiehuisen houdt ze van haar observaties van gebouwen en voorbijgangers een notitieboekje bij.

Je leest tussen de regels door, dat Anne en Thomas van elkaar vervreemd zijn. Hoe dat komt wordt niet duidelijk, want er wordt nauwelijks gesproken tussen de twee partners. Als lezer raad je daarom, dat het wel om het cliché zal gaan; dat de ouder wordende man een jongere vrouw wil. Thomas zegt altijd erg druk aan het werk te zijn. Uit de briefjes en rekeningen van hotels en restaurants, die Anne uit zijn broekzak haalt, concludeert Anne, dat hij vreemd gaat met 'een meisje'. Of dit meisje echt bestaat, wordt niet duidelijk, want Anne confronteert haar man niet met haar vermoedens. Anne fantaseert een heel leven over het meisje en over haar relatie met Thomas. Het meisje zou in het appartement rondsluipen, slapen in haar bed en in Anne's klerenkast zitten. Het hele verhaal is als het ware een afstandelijke vertelling over het gedrag, de gedachten en het leven van Anne en het meisje.

'In werkelijkheid, zegt Thomas, zijn wij maar saaie burgers. Burgers, herhaalt Anne; wie zou nou zo iets

zeggen? Ze kijkt naar Thomas gestalte. Hij schudt zijn hoofd en schudt zijn arm los, in de richting van het raam, maar Anne heeft gezien, een gezicht, een jonge vrouw, spottend en nieuwsgierig. Een meisje. Wil je dan verhuizen, vraagt Anne.Thomas staat voor haar, maar misschien vergist ze zich wel...Ze hoort de drempel niet kraken; hij moet eroverheen zijn gestapt. Wanneer Anne opstaat en de keuken uit loopt, is hij er niet meer.' (pag. 58)

Anne gaat zich steeds vreemder gedragen en voelt zich eenzaam; ze kan de weg naar anderen niet meer terugvinden. Ze sluipt rond in huizen van vreemden, droomt en verzint hun levens en liefdes erbij. Ze lijkt iedere vorm van realiteitszin te verliezen.

Het boek kabbelt voort over gedragingen van Anne en het meisje. Als lezer verlangde ik naar een echte gebeurtenis, een confrontatie, een echt gesprek. Hoe was het vroeger dan? In het huis aan het meer, waar Thomas en Anne, als jonge geliefden hoopvol en vol hartstocht waren en waar ze, nu met heimwee, naar terug verlangen? Blijft hun leven langzaamaan doorsukkelen; af en toe opgefleurd met weer een nieuw meisje?

Laura Freudenthaler is een jonge Oostenrijkse schrijfster. Met *Fantoomliefde* won ze in 2019 de EU Literatuurprijs. Velen waren er enthousiast over. Naar mijn mening echter blijft het boek wat steken in oppervlakkigheid. De observaties en beschrijvingen van de Weense cultuur en haar bewoners, zijn wel heel poëtisch, fijnzinnig en knap.

Uitgeverij Anbo/Anthos, 2019

Pagina's 200

Vertaald uit het Duits door Jan Bert Kanon (*Geistergeschichte*)

ISBN 978 9026 350 399

Recensie door Ammy Langenbach, augustus 2020

Juli nieuwsbrief

Beste leensters en andere belangstellenden,

Toen ik de VPRO gids van deze week open sloeg, leek mijn nieuwsbrief al half geschreven. In *Zomerse letteren* wordt een overzicht geven van de boeken die deze zomer de moeite waard lijken. Die van schrijvende vrouwen worden verderop besproken, voor zover dat vorige maand niet al is gedaan.

En er bleek nog meer in de gids te staan: documentaires over *Vergeten wondervrouwen*, *Ze noemen me baboe*, en over de mysterieuze *Leonie Brandt*, actrice en (dubbel)spionne, verpleegster en caféhoudster, fantaste en alcoholiste. In 2019 is de heruitgave van haar biografie verschenen, *Lenie. Het intrigerende leven van een Nederlandse dubbelspionne*. Beide documentaires zijn dit weekend al uitgezonden op NPO 2, maar kunnen de hele week nog bekeken worden.

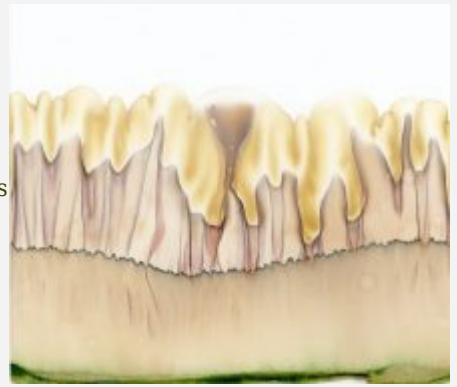
Nu ons van hogerhand mee bewegingsruimte wordt toegestaan, komen o.a. musea en kunst weer meer tot leven.



Op zondag 5 juli wordt in Rijksmuseum Twenthe de vernieuwde binnentuin en de tentoonstelling '**Inner Vitality**' van **Claudy Jongstra** geopend.

Het Rijksmuseum Twenthe in Enschede wil de komende jaren alle ruimte geven aan kunstenaars die voluit durven te speculeren, d.w.z. zich bezig houden met grote veranderingen die zich in de huidige tijd voordoen. Als eerste komt Claudy Jongstra deze zomer drie deelprojecten in het museum realiseren. Samen met Marie-Laure Hoedemaker van Baljon Landschapsarchitecten en tuinontwerper Stefan Jaspers zal de bestaande modernistische binnentuin een 21e eeuwse metamorfose ondergaan. De scherpe lijnen van zwarte en witte steenslag in de oude tuin zijn zacht gemaakt met organische plantenperken met daarin kris kras door elkaar allerlei planten die gebruikt worden als grondstof voor traditionele, natuurlijke kleurstoffen. In de visie van textiel

kunstenares Claudy Jongstra bestaat er geen onkruid. Nevenkruid noemt ze het. Voor de entreehal van het museum heeft ze het 'Identity Diptych' gemaakt, een tweeluik waarbij het ene kleed verwijst naar het textiele, industriële verleden van Twente en het andere naar een toekomst met innovatieve landbouwtechnieken en hoogwaardige industriële bedrijvigheid. Het derde en meest spectaculaire project is een grote installatie op 400 m2 van zogenoemde stijgbeelden, *Inner Vitality*. Het brengt de vitaliteit - of het gebrek daaraan - van planten en kruiden in beeld. De gevolgen van de degeneratie van allerlei (landbouw)gronden worden zo gruwelijk en tegelijk zo mooi in beeld gebracht. Omdat maar een beperkt aantal gasten bij de opening aanwezig kan zijn, kan wie dat wil via een live-verbinding thuis meekijken en luisteren, zondag 5 juli om 19u. Meer



info: <https://www.rijksmuseumtwenthe.nl/content/2712/nl/verwacht-claudy-jongstra-inner-vitality>

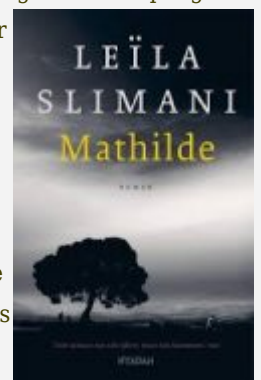
Rondom de tentoonstelling wordt op drie dagen een workshop georganiseerd in samenwerking met Studio Claudy Jongstra. Gedurende een dag kan je drie verschillende technieken leren die onderdeel zijn van Claudy Jongstra's werkwijze: verven met natuurlijke kleurstoffen uit planten, weven met restmaterialen van katoen en groenafval, en vilten met wol. Meer info: <https://www.rijksmuseumtwenthe.nl/content/2806/nl/workshop-claudy-jongstra-13-juli>

Onlangs uitgebrachte titels



- *Laura Freudenthaler* wordt gezien als hét literaire talent van Oostenrijk. Met het nu vertaalde ***Fantoomliefde*** won ze de EU-literatuurprijs 2019. Het is een verstilde roman over een driehoeksverhouding. De Franse pianiste Anne woont al meer dan twintig jaar met Thomas in een appartement in Wenen. Ze waren compleet vertrouwd met elkaar. Nu zit Anne vast in haar sabbaticaljaar. Ze zou eigenlijk weer plezier in piano spelen moeten krijgen en een boek schrijven, maar het wil niet vlotten. Overdag zwerft ze rond op straat, 's nachts schrijft ze haar observaties in een notitieboekje. Het appartement voelt steeds minder vertrouwd, ook omdat Thomas tegenwoordig vaak afwezig is. Anne raakt er steeds meer van overtuigd dat hij een affaire heeft.

- ***Mathilde*** van ***Leïla Slimani*** is het eerste deel van de trilogie *Het land van de anderen*. De roman is gebaseerd op eigen familiegeschiedenis van de schrijfster, met een oma uit de Elzas, een opa uit Marokko, en een moeder die opgroeide op het arme boerenbedrijf van haar ouders maar toch de eerste vrouwelijke gynaecoloog van Marokko werd. In 1946 valt de jonge, Franse Mathilde als een blok voor Amine, een Marokkaanse officier in dienst van het Franse leger. Ze trouwen en vertrekken naar zijn familieboerderij in een klein dorpje, uren rijden van Rabat. De liefde wordt constant op de proef gesteld maar houdt stand en ze krijgen een dochter, Aïcha, en een zoon, Selim. Mathilde vecht tegen de armoede en het heersende patriërchaat, soms met succes. Zo ontwikkelt ze zich tot dokter voor de plattelandsbevolking. Het kleurrijke familieverhaal speelt zich af tegen de achtergrond van een steeds grimmiger wordende onafhankelijkheidsstrijd van protectoraat Marokko tegen Frankrijk, waarin Mathilde en Amine geen partij willen kiezen.



Mooi artikel in de

Volkskrant: <https://www.volkskrant.nl/cultuur-media/leila-slimani-legt-marokko-s-pijnlijke-verleden-bloot-in-een-ambitieuze-oman-vol-mededogen~bf18062d/>



- In ***Dora en de Minotaurus*** laat *Slavenka Drakulić* een van de geliefdes en muzen van Pablo Picasso aan het woord, *Dora Maar*. Al voor hun relatie was ze een succesvolle fotografe en een van de meest flamboyante figuren uit de Parijse avant-garde. Tijdens hun jarenlange verhouding legde Picasso haar raadselachtige uitstraling vast in een reeks portretten. Zijn befaamde schilderij uit 1936, *Dora en de minotaurus*, van een monster met een stierenkop en een mensenlichaam dat paart met een vrouw, verbeeldt de dodelijke wonden die de liefde veroorzaakt. Dora Maar, de geliefde en muze die Picasso het meest inspireerde, heeft voor zijn liefde een hoge prijs moeten betalen. En passant brengt de Kroatische schrijfster de kunstwereld van de jaren dertig in Parijs tot leven.

- Benjamin Moser schreef een mooie en uitgebreide biografie over *Susan Sontag* (VB- recensie:

<https://vrouwenbibliotheek.nl/2020/06/01/sontag-haar-leven-en-werk-door-benjamin-moser/>). ***Semper Susan*** van *Sigrid Nunez* gaat over de Amerikaanse schrijfster en/maar wordt een roman genoemd. Waarom is mij niet helemaal duidelijk. De vrouwen woonden bij elkaar in huis in de tijd dat Sigrid Nunez een relatie had met Susan's zoon David Rieff. Ze vertelt dat ze diepgaand door de legendarische Amerikaanse is beïnvloed en betuigt haar dankbaarheid. "Ze stak de mensen om haar heen als vanzelf aan met haar vele culturele en intellectuele passies."

- In ***Beest*** vertelt de Deense schrijfster *Ane Riel* over kleine Leon, waarvan niemand weet hoe hij aan zijn spieren komt. Hij houdt van knuffelen, maar kent zijn eigen krachten niet. Terwijl Danica worstelt om haar zoon in bedwang te houden, worstelt haar buurjongen Mirko met zijn verboden gevoelens voor de zinnelijke Danica. Een liefde die gedoemd is te mislukken - niet alleen omdat Mirko nog een tiener is en Danica een vrouw én moeder, maar ook omdat ze is getrouwd met Karl, een reus van een vent. Liefde en lust drijven Mirko van zijn deugdzame huis naar Danica's verborgen geheimen. Totdat een fatale nacht zijn leven voor altijd met dat van Leon zal verbinden.

- "Als er één boek is dat weerklank zal vinden bij al die eenzame zielen die al maanden in isolatie doorbrengen", schrijft de VPRO-gids, "is het de derde roman van de briljante (*Otessa*), *Moshfegh wel*", ***De dood in haar handen***. "Weduwe Vesta betreft een eenvoudig huisje op een verlaten vakantiepark. Tijdens haar dagelijkse wandeling met hond Charlie vindt ze een briefje: 'Haar naam was Magda. Niemand zal ooit weten wie haar heeft vermoord. Ik was het niet. Hier is haar lijk.' Alleen is er geen lijk. Vesta raakt geobsedeerd door deze boodschap en gaat op onderzoek uit. Een razendknap, creepy verhaal over een eenzame vrouw die de greep op de werkelijkheid steeds meer verliest."

- In ***Een week of vier*** vertelt *Laura van der Haar* over een dodelijk virus, dat steeds grotere delen van de wereld platlegt. Daardoor komt een alleenstaande moeder in een voor haar vreemde stad voor een onmogelijke keuze te staan. Ze raakt zelf besmet met het virus, en om dit het hoofd te bieden zal ze een aantal weken worden opgenomen in het ziekenhuis. Omdat ze nog nauwelijks iemand kent in de stad, moet ze haar baby bij onbekenden achterlaten. Onder koortsachtige omstandigheden neemt ze een beslissing, zonder te weten of ze wel het juiste doet.

- Vijftien jaar na haar overlijden kwam er onverwacht het manuscript van een ongepubliceerde roman van *Françoise Sagan* boven water. ***De hoeken van het hart*** is een tijdloos verhaal dat met de setting in een welvarend milieu, levendige, vileine personages en ironische stijl naadloos binnen haar oeuvre past. Met veel bombarie werd het boek aangekondigd, maar de kritieken laten horen dat het beter ongepubliceerd had kunnen blijven.

- In ***Dorst*** laat de Belgische *Amélie Nothomb* in een aangrijpende en gewaagde monoloog Jezus vertellen over de laatste uren van zijn leven, zijn grote liefdes en zijn meer dan menselijke gevoelens. Aan het kruis ziet hij zijn fouten in en herschrijft hij terloops de geschiedenis zoals we die kennen. Amélie Nothomb zet de laatste momenten van Jezus naar haar hand: "Dit is mijn persoonlijke Jezus, en ik kon het schrijven ervan niet langer uitstellen", staat op de achterflap.

- In ***De vreemdeling*** schrijft *Claudia Durastanti* over het opgroeien met dove ouders, over haar eenzaamheid en haar zoektocht naar de gevolgen van klasse, seksualiteit, geestelijke gezondheid en kunst op haar bestaan. Ze keert terug naar de euforische jaren zestig waarin haar dove ouders elkaar ontmoetten en gaat in op haar haast dystopische bestaan in het Londen van na de brexit. Het is een combinatie van autobiografie, reisverhaal, lyrische essayistiek en fictie. Ze schreef eerder al drie romans, om eerst goede literatuur te leren schrijven voordat ze aan haar eigen verhaal begon.

Interview met de Amerikaans-Italiaanse

schrijfster: <https://www.trouw.nl/cultuur-media/dit-boek-bestaat-uit-opluchting~b85905e2/>

- ***Overstag*** van de Amerikaanse schrijfster *Amity Gaige* is een 'scheeps- en huwelijksdrama' ineen. Juliet heeft moeite het

ouderschap te combineren met het voltooiën van haar proefschrift. Haar echtgenoot Michael kondigt aan dat hij zijn baan gaat opzeggen en een zeilboot wil kopen om de wereld mee rond te varen. Hoewel ze nauwelijks ervaring hebben met zeilen, vertrekken ze met hun twee kinderen naar Panama. Daar ligt de Juliet, zoals Michael de boot gedoopt heeft, op hen te wachten. De reis begint fantastisch: het huwelijk van Michael en Juliet krijgt een boost en ook de kinderen zijn overdonderd door het avontuur en de schoonheid van de natuur. Maar de zee en het dicht op elkaar leven zorgen ook voor problemen in het gezin, die door Juliet vanuit een inloopkast en door Michael in zijn scheepslogboek worden verteld, “een fijne balans tussen de werkelijkheid en het metaforische”.

- In **Kindertrein** vertelt *Riikka Pulkkinen* een “universeel en indringend gezinsdrama”. Omdat de kerstdagen zich aandienen houden Frederika en Henrik hun scheiding nog even voor zich. In januari worden ze geconfronteerd met pijnlijke taken. Ze moeten elk object in het huis classificeren als “van jou’ of “van mij’. Een ingewikkelde grafiek bepaalt wie, wanneer het recht heeft om tijd door te brengen met hun dochter. In de lente verhuist Frederika naar een eigen appartement en probeert ze zichzelf opnieuw uit te vinden. Terwijl ze soms het gevoel heeft dat ze haar verstand verliest, analyseert ze meedogenloos haar situatie. Ze vraagt zich af of een normaal gezinsleven of totale overgave in de liefde voor haar wel mogelijk is.

- Nooit heeft ze spijt gehad van haar huwelijk met Bill, althans, dat beweert Hillary Clinton zelf. Maar wat was er gebeurd als ze nee had gezegd tegen die man met zijn onweerstaanbare glimlach en zijn ‘warme, hese, zuidelijke stem’? Die gedachte inspireerde de Amerikaanse *Curtis Sittenfeld*, die eerder al een roman over Laura Bush schreef (*De echtgenote*), tot deze *what if*-roman, **Rodham**, over Hillary Rodham. Geen biografie, geen historisch verhaal, maar fictie. Over Hillary die niet trouwt, geen kinderen krijgt en op televisie toekijkt hoe Bill met een huilend, dociel vrouwtje aan zijn zijde verantwoording aan de natie moet afleggen over zijn ontrouw.

—Andere kort aangestipte titels:

- **Een rooie aan de kant van de weg** is de 23e roman van de Amerikaanse *Anne Tyler*, en gaat over een bedrieglijk gewone man, die na een paar gebeurtenissen zijn eigen leven en relaties met anderen opnieuw gaan bezien

- **De dag dat ik mijn naam veranderde** van *Bibi Dumon Tak* is een autobiografische roman, waarin ze schrijft over het sterven van haar zus, het verlies van haar vader, de onmogelijkheid om te rouwen en de last van een naam.

- In **Bermdans in bruidsjurk** onderzoekt *Sarah Venema* de tocht van twee liftende vrouwen, tevens vredesboodschappannex kunstperformance, waarbij een van hen verdwijnt, verkracht wordt en vermoord. Wat maakten de vrouwen mee voordat het misging? Kan een vrouw vandaag de dag de wereld rondreizen, liftend, alleen of in een bruidsjurk?

Non-fictie

- *Madeleine Albright* was van 1997 tot 2001 als eerste vrouw minister van Buitenlandse Zaken in de regering van Bill Clinton. Daarnaast was ze lid van de Nationale Veiligheidsraad en ambassadeur voor de VS bij de Verenigde Naties. Ze heeft de geopolitiek en haar eigen levensverhaal door elkaar geschreven. **De hel en andere bestemmingen** zijn haar memoires waarbij ze de geopolitiek en haar eigen verhaal door elkaar weeft. En ze kan goed schrijven.

- **Vergeeten goud’** van *Marian Rijk* vertelt het verhaal van de Rotterdamse Rie Mastenbroek die 17 jaar oud was toen ze onder het toezicht van de nazi’s tijdens de Olympische Spelen van 1936 in Berlijn op drie zwemonderdelen goud haalde en op één zilver. Marian Rijk beschrijft de opkomst, het succes en de stagnatie van supertalent Rie Mastenbroek, een meisje uit een arbeidersfamilie dat allerm minst voorbestemd leek voor een leven als topsporter. Al in 1937 beëindigt ze abrupt haar loopbaan, en voor velen bleef ze het meisje dat voor Hitler had gezwommen. Pas tegen het einde van Rie Mastenbroeks leven raakt Nederland doordrongen van de geweldige prestatie die zij leverde in 1936 tijdens de Olympische Spelen. Een erkenning waarnaar ze een leven lang had gehunkerd. Achter haar prestaties ging de nodige tragiek schuil.

Poëzie

- **Het stad in mij** is het overzicht van twee jaar Antwerps stadsdichterschap van *Maud Vanhauwaert*. Het is een 300 pagina’s dikke band vol poëzie, foto’s en prozateksten die samen een beeld geven van twee jaar Antwerpse en ook Vlaamse geschiedenis. Maud Vanhauwaert schreef gedichten op muren, stellingen en pijlers, ze ontwierp een poëtisch hinkelspel en een hedendaagse levensgrote variant op het spel *Wie is het?* Ik lees er alleen maar enthousiaste kritieken over, “een feest van een boek.”.

- In haar nieuwe bundel **Berichten van het front** gaat *Anna Enquist* verder met waar ze was gebleven met het rouwproces rond haar door een aanrijding overleden dochter. Ze maakt haar rouw en gemis voelbaar. Want, nee, het gemis gaat niet

weg en wordt niet ook minder. Nog altijd woedt er een gevecht met woede, wanhoop, verdriet, gemis, berusting. In vier keer tien gedichten wordt het ontbrekende kind gezocht in de onderwereld, de witte koude van het hooggebergte, de omringende natuur en de jacht van het spel. Het is a.h.w. een Demeter-cyclus die de radeloosheid laat zien van deze godin van de landbouw/moeder aarde als zij denkt dat haar dochter Persephone dood is.

Verhalen

- Voor **De zeemantel en andere verhalen** heeft *Nayrouz Qarmout* zich laten inspireren door haar eigen ervaringen als opgroeiend meisje in een Syrisch vluchtelingenkamp en als jonge vrouw in 'de grootste gevangenis ter wereld', Gaza. Met haar verhalen laat zij zien wat het betekent om Palestijn te zijn. Ze schrijft over de dagelijkse strijd van dakloze weeskinderen om te overleven tussen de brokstukken van een gebombardeerde stad en de culturele spanningen tussen verschillende generaties vluchtelingen in Gaza, waarmee ze een intieme inkijk biedt in een van de meest veelbesproken en tegelijkertijd meest onbegrepen steden in het Midden-Oosten. Ze geeft ze een lokaal perspectief op een globaal verhaal: de zoektocht naar de eigen wortels, naar een thuis.

- **Maak er een feest van** is de debuut-verhalenbundel van de Ierse *Nicole Flattery*. Het boek wordt bejubeld vanwege de "zinderende en hilarische verhalen over jonge vrouwen die worstelen met hun plaats in de wereld. Een wereld waarin ze op het werk van elkaar vervreemden, zich in overvolle ruimtes geïsoleerd voelen en waarin degenen mét een relatie nog het meest eenzaam zijn van allemaal. Ze verlangen vurig naar liefde en afleiding, terwijl ze zich zowel bedreigd als achtervolgd voelen. Maar de vrouwen zijn te brutaal, te eerlijk en te grappig om bij de pakken neer te zitten. Het zijn verhalen met donkere, spottende humor van een immens talentvolle nieuwe schrijfster."

Thrillers

- In 2019 verscheen het thrillerdebuut van de Vlaamse schrijfster *Tine Bergen*, *Vissen praten niet*. Het boek trok de aandacht door de bijzondere en subtiele en indringende wijze waarop het verhaal verteld werd. Nu is er **Zullen we het liefde noemen**, een "Originele en indringende psychologische thriller van buitengewoon hoog niveau". Esther houdt van haar man Stef en van haar kinderen, uiteraard. Ze houdt van haar vader, al zou ze dat soms liever niet willen. Want houdt haar vader wel van haar? En hoeveel houdt Esther van die andere man, Jack? Wanneer haar achtjarige zoon Linus de overbuurman doodrijdt, wijst alles eerst op een ongeluk. Dat gelooft Esther toch. Maar is dat wel zo? Want die overbuurman is ook wel de leerkracht die Linus vorig schooljaar het leven heel erg zuur maakte. De inspecteur die op de zaak wordt gezet doet zijn werk grondig, dus rest Esther geen andere keuze dan dit zelf ook te doen. Al moet ze daarvoor haar eigen leven wel heel scherp onder de loep nemen. Van hoeveel mensen kun je tegelijkertijd houden? En hoeveel doe je voor de mensen die je graag ziet?

Activiteiten en boeken-nieuws in Utrecht en daarbuiten:

- Maandagavond 29 juni (je kunt hem nog een week in juli na-kijken) zendt NPO2 **Ze noemen me baboe** uit, een documentaire van *Sandra Beerends* over 'vergeten wondervrouwen'. Op de vlucht voor een gedwongen huwelijk vindt de Javaanse Alima in de jaren veertig werk als baboe/kindermeisje bij een Nederlandse familie in Indonesië. De filmmaakster: "Deze vrouwen vormden een brug tussen twee culturen, maar in geschiedenisboeken gaat het altijd over mannen en hun beslissingen." De roman *Lichter dan ik* van Dido Michielsens vertelt ook een verhaal over een jonge vrouw die in de kolonie gaat werken, omdat zij niet wil worden uitgehuwelijkt.

Meer info: <https://www.vprogids.nl/2020/26/inhoud/artikelen/p16-Vergeten-wondervrouwen.html>

- Vanaf 4 juli is in museum Belvédère de tentoonstelling **Contre l'Oubli (tegen het vergeten)** te zien, een tweeluik waarin o.a. aandacht wordt geschonken aan het werk van de Duits-joodse kunstenaar **Edith Auerbach (1899-1994)**. Ter gelegenheid van 75 jaar bevrijding wilde de directeur van het museum een tentoonstelling organiseren over een onbekende Joodse kunstenaar. Hij had twee dozen met tekeningen van haar gekregen via een Nederlandse verzamelaar. Die had ze gekocht van een Nederlandse kunsthandelaar die al die tekeningen en schilderijen op een Parijse vlooiemarkt had aangetroffen. Aan Pauline Broekema werd gevraagd of ze het een en ander over haar wilde uitzoeken en een hoofdstuk in de catalogus wilde schrijven, en aldus geschiedde. In haar werk laat *Edith Auerbach* veel belangstelling zien voor mensen om haar heen: portretten, vaak getekend. vlak voor de Duitse inval in Frankrijk werd zij geïnterneerd in het kamp Gurs bij de Pyreneeën. Zij wist na veel ontberingen te ontkomen en dook daarna onder. Ze overleefde de oorlog en legde onmiddellijk na de bevrijding de verschrikkingen van de holocaust vast in een reeks aangrijpende schilderijen, die *Contre l'Oubli* noemde. In de tentoonstelling zijn verschillende werken uit deze serie te zien, naast honderdvijftig

portrettekeningen uit de jaren twintig en dertig.

Pauline Broekema vond veel meer 'materiaal' dan paste in een catalogushoofdstuk en schreef er *Tekenares van Montparnasse over, het eigenzinnige kunstenaarsleven van Edith Auerbach*. Janny Wildemast heeft er al een recensie over geschreven voor de bibliotheek

Meer info: https://www.museumbelvedere.nl/nu_te_zien/verwacht/

Artikel in Trouw: <https://www.trouw.nl/cultuur-media/edith-auerbach-was-onuitstaanbaar-en-ontroerend~ba845571/>

Recensie: <https://vrouwenbibliotheek.nl/2020/06/28/tekenares-van-montparnasse-door-pauline-broekema/>

- De overzichtstentoonstelling over het werk van fotografe **Bertien van Manen** (1942) loopt al (deels aangepast) sinds februari jl. ***Beyond the image*** is nog t/m 4 oktober te zien in Het Stedelijk museum van Amsterdam. Bertien van Manens werk komt voort uit de klassieke (sociale) fotoreportage in sober zwartwit, maar gaandeweg ontwikkelde ze een persoonlijke, lyrische vorm van kleurenfotografie waarin de zeer persoonlijke relatie met haar onderwerpen zichtbaar is. De rode draad van de tentoonstelling wordt gevormd door de verschillende series die ze sinds de jaren zeventig maakte, van haar autobiografische werk, o.a de bekende over gastarbeidersvrouwen (*Vrouwen te gast* -staat in de bieb) en nonnen in de jaren tachtig. Iedere serie wordt, in nauwe samenspraak met de fotografe zelf, gecombineerd met het werk van een andere fotograaf, veertien in totaal

Meer info: <https://www.stedelijk.nl/nl/tentoonstellingen/beyond-image>

- T/m 30 augustus zijn in het Eye Filmmuseum in Amsterdam tijdens een tentoonstelling over het werk van **Chantal Akerman** acht filminstallaties te zien. *Chantal Akerman* heeft als een van de eerste filmregisseurs de overstap gemaakt naar de beeldende kunst. Ze is beroemd geworden als feministische avant-gardefilmmaker in de jaren zeventig, en ontdekte halverwege de jaren negentig de mogelijkheden van de tentoonstellingsruimte.

Meer info: <https://www.eyefilm.nl/tentoonstelling/chantal-akerman>

Bibliotheeknieuws:

- Deze maand zal de bibliotheek weer gewoon open zijn op de aangegeven tijden. Iedereen is van harte welkom om boeken te lenen en terug te brengen.

- In september gaat de **leesgroep** aan een nieuw seizoen beginnen. We lezen en bespreken op 8 vrijdagmiddagen romans of verhalen van Nederlandse en buitenlandse schrijfsters. Dit jaar zullen dat waarschijnlijk romans zijn van de afgelopen 2-3 jaar. Het programma en de data zijn binnenkort bekend (zie www.vrouwenbibliotheek.nl).

Gezien de beperkte ruimte in de bibliotheek zelf worden de middagen tijdelijk elders gehouden, op de werkplek van een van de deelnemers.

De beperkte ruimte maakt het op dit moment ook lastig om ruimte te bieden aan een eventuele nieuwe leesgroep. Mocht dit veranderen, dan zal ik erover berichten.

Nieuwe boeken in de bibliotheek

Actrice van Anne Enright, *Brieven in de nacht* van Hoda Bakarat, *Smeekbede* van Lianne Damen, *De wereld die we kenden* van Alice Hoffman, *Tekenares van Montparnasse* van Pauline Broekema, *Wij zijn de wrekers over dit alles* van Conny Braam, *Ik nog wel van jou* van Elke Geurts

Nieuwe recensies van deze maand als link bijgevoegd:

<https://vrouwenbibliotheek.nl/2020/06/07/kudos-door-rachel-cusk/>

<https://vrouwenbibliotheek.nl/2020/06/24/viktor-door-judith-fanto/>

<https://vrouwenbibliotheek.nl/2020/06/26/alles-wat-ik-niet-kan-zeggen-door-emilie-pine/>

<https://vrouwenbibliotheek.nl/2020/06/28/tekenares-van-montparnasse-door-pauline-broekema/>

De leenbijdrage voor 2020 is opnieuw vastgesteld op € 26,-. Je kunt hiervoor onbeperkt boeken lenen en/of vriendin/vriend van de bibliotheek zijn.

Iedereen die boeken leent en/of wil gaan lenen wordt vriendelijk verzocht dit bedrag over te maken op banknummer NL71 INGB 0009 2669 95 ten name van *Stichting Es Scent ovv naam en 'leenbijdrage 2020'*. Meer overmaken om de vrouwenbibliotheek extra te ondersteunen mag natuurlijk altijd. Eenmalig een boek lenen kan ook. De bijdrage hiervoor is € 1,- per boek, met een startbedrag van € 5,- per kalenderjaar.

Op www.vrouwenbibliotheek.nl is meer informatie over de bibliotheek te vinden en veel recensies, de nieuwsbrief is ook te

lezen via onze website.

Marjolein Datema

Utrecht, 29 juni 2020